SAPELI

CALLENS
AFRICAN WOODS

SAPELI

ANDERE NAMEN

Sapeli mahonie (Nederland), lifuti, undianuno (Angola), assié, sapelli, bonamba (Kameroen), m'boyo (Centraal-Afrikaanse Republiek), lifaki, undianuno (Congo), assi, dilolo (Gabon), sapele, penkwa (Ghana), aboudikro, bibitu, lotue (Ivoorkust, bee-a ti, doetue (Liberia), sapele, ubilesam, ukwekan (Nigeria, Groot-Brittannië), muyovu, miovu (Oeganda), libuyu, lifaki (Zaïre).

BOTANISCHE NAAM

Entandrophragma cylindricum (Sprague) Sprague.

FAMILIE

Meliaceae.

GROEIGEBIED

West- en Centraal-Afrika.

BOOMBESCHRIJVING

Hoogte 40-50(-60) m, met een diameter van 0.7-1.2(-1.5) m afhankelijk van de ouderdom en de hoogte. De 15-20(-30) m lange takvrije stam is recht en cilindrisch. Aan de voet van de stam zijn vaak kleine wortelaanzettingen aanwezig.

AANVOER

Gekantrecht hout en fineer. In de praktijk blijkt dat sapeli, sipo en kosipo door elkaar gemengd worden aangeboden.

HOUTBESCHRIJVING

Kernhout rozerood, later tot diep roodbruin verkleurend. Het duidelijk van het kernhout te onderscheiden spint, dat maximaal 60-80 mm breed kan zijn, heeft een grauw roze of geelrode kleur. Het kernhout heeft vaak een mooie goudachtige glans, zowel bij de Swietenia-mahoniesoorten. De meestal in sapeli voorkomende kruisdraad veroorzaakt op het kwartiers vlak de voor deze Afrikaanse houtsoort, uit de mahoniefamilie, zo kenmerkende streeptekening van afwisselende donkere en lichte banden. De afstand tussen deze banden is vaak zeer regelmatig (hierdoor onderscheidt sapeli zich van sipo) en varieert van heel smal (dikwijls bij Nigeria sapeli) tot vrij breed (bijvoorbeeld bij aboudikro). Een ander kenmerk waarin sapeli zich van andere mahonies onderscheidt, is de cederachtige geur. Door afwijkingen in de draairichting ontstaan soms fraaie figuraties, die bekend staan onder namen als gemoireerd, geappeld, drapé en dergelijke.

DRAAD

Kruisdraad, soms golvende of warrig.

NERF

Matig grof.

VOLUMIEKE MASSA

(510-)640-650-700(-750) kg/m^3 bij 12% vochtgehalte, vers circa 850-950 kg/m^3.

WERKEN

Gering. Krimp nat -12%, rad. 3%, tang. 4.3%

DROGEN

Matig snel. Sapeli heeft neiging tot trekken en scheuren. Het moet dan ook langzaam met zorg bij niet te hoge temperaturen worden gedroogd. Sapeli neemt in geveltimmerwerk een houtvochtgehalte aan van 15-19%.

HARDHEID VOLGENS JANKA

Langsvlak 6700N.

BEWERKBAARHEID

Sapeli is zowel machinaal als met handgereedschappen goed te bewerken. Gehard snijgereedschap wordt aanbevolen. De bewerking is vergelijkbaar met rode meranti, maar trekt iets, zoals iroko, tijdens het bewerken. Door de kruisdraad is bij schaven en frezen een kleine snijhoek wenselijk om uitspringende vezels te voorkomen. Laat zich goed tot fineer snijden en schillen.

SPIJKEREN EN SCHROEVEN

Goed. Blauwgrijs verkleurend in contact met ijzer.

LIJMEN

Moeilijk (geveltimmerwerk).

BUIGEN

Slecht.

OPPERVLAKTEAFWERKING

Goed met oplosmiddel houdend en water gedragen verfsystemen.

IMPREGNEERBAARHEID

Kernhout 3.

Spint 2.

TOEPASSINGEN

Sapeli wordt zowel massief als in de vorm van fineer en triplex toegepast voor meubelen, binnenbetimmeringen, piano- en orgelbouw en andere muziekinstrumenten, huiden en betimmeringen voor jachten, traptreden en trapbomen (bij voorkeur kwartiers gezaagd) en ook voor parketvloeren, draaiwerk en beeldhouwwerk.

KWALITEITSEISEN

Sapeli is genoemd in de lijst met goedgekeurde houtsoorten voor de toepassing in houten gevelelementen (SKH-Publicatie 99-05). Dit betekent dat met sapeli kozijnen met KOMO®- productcertificaat kunnen worden vervaardigd. Sapeli wordt genoemd in de BRL 1705 ‘Triplex’.

DUURZAAMHEID

Relatieve weerstand tegen schimmels

Kernhout

- Praktijkervaring en veldonderzoek	NEN-EN 350-2	3
- Veldonderzoekmethode	NEN-EN 252	-
- Laboratoriumtest met grondcontact	NVN-ENV 807	3
- Laboratoriumtest zonder grondcontact	NEN-EN 113	4 Voor bovengronds, uit Kameroen

Relatieve weerstand tegen dierlijke organismen

Termieten M.